Quanh việc rút bài ‘moralizing gods’ ồn ào trên *Nature*

Vương Quân Hoàng

Ngày 8 tháng 7 năm 2021

Ngày 7-7-2021, *Nature* đăng Retraction Note (RN) [1] thông báo việc gỡ bài nổi tiếng và cũng gây ồn ào tranh cãi suốt 2 năm qua của đội nghiên cứu Seshat xuất bản trên *Nature* cuối tháng 3-2019 [2].

[nature](#) > [retractions](#) > [article](#)

Retraction Note | Published: 07 July 2021

Retraction Note: Complex societies precede moralizing gods throughout world history

Harvey Whitehouse, Pieter François, Patrick E. Savage , Thomas E. Currie, Kevin C. Feeney, Enrico Cioni, Rosalind Purcell, Robert M. Ross, Jennifer Larson, John Baines, Barend ter Haar, Alan Covey & Peter Turchin

Nature **595**, 320 (2021) | [Cite this article](#)

89 Altmetric | [Metrics](#)

The [Original Article](#) was published on 20 March 2019

Retraction to: *Nature* <https://doi.org/10.1038/s41586-019-1043-4> Published online 20 March 2019

Following the publication of this Letter, Beheim and colleagues submitted a Matters Arising in which they argued that our primary results were called into question by our treatment of missing data¹. In our research, we attempted to test the ‘big gods’ hypothesis even-handedly using the best available evidence, and we made our data and code available during the

Thông báo rút bài: <https://www.nature.com/articles/s41586-021-03656-3>

Trước tiên, quá trình tranh luận dù ồn ào, nhưng rất văn minh, và tập trung vào việc kiểm tra dữ liệu, kiểm tra chương trình máy tính, tính hợp lệ của kết quả. Sự trao đổi đối lại giữa đối tượng mục tiêu và cả nhóm phản biện hợp lẽ và vừa phải. Hai bên có mức độ nhận thức vấn đề tồn tại tương đương, và hiểu rõ cần làm gì để giúp cho luận điểm của mình có thể đứng vững trước thử thách.

Thứ hai, quá trình hợp tác điều tra của *Nature* cũng được tiến hành cẩn thận và đầy đủ. Cho tới khi đội Seshat chính thức rút bài, thì các ý kiến đều không vội vã và tránh làm nảy sinh những suy đoán vô căn

cứ. Khi Retraction Note được xuất bản, nhìn chung chất lượng của bài thông báo rất đáng hoan nghênh, và phản ánh sát với các yêu cầu chuẩn hóa thông tin [3].

Chất lượng thông tin của RN [1] có tác dụng tiềm tàng rất tích cực đối với chất lượng khoa học, trao đổi học thuật và hiệu quả đầu tư dữ liệu trong tương lai, theo quan điểm [4]. Cụ thể các ích lợi có thể thấy như sau:

- Việc sử dụng lại dữ liệu đã công bố, cũng như quá trình kiểm tra chất lượng dữ liệu, sẽ giúp hạn chế những sai lầm về kết luận sau này.
- Mặc dù RN ngắn nhưng cho thấy cơ bản lý do chính và yếu tố đã gây nên tranh cãi, cũng như lo ngại về chất lượng kết luận.
- Seshat là một dự án lớn, được đầu tư bài bản với ngân sách mạnh. Dự án cũng được cả các cơ quan tài trợ cũng như tập thể tác giả kỳ vọng đạt tới tầm của những phát hiện nhân học và xã hội có giá trị lớn. Việc công khai rút bài cho thấy các tác giả có trách nhiệm đối với nguồn tài trợ cũng như kỳ vọng của đồng nghiệp, độc giả.

Tiếp theo đây, nhiều khả năng giới học thuật sẽ tiếp tục chú ý tới các công bố mạnh khác của nhóm Seshat có sử dụng một phần hệ thống dữ liệu của bài vừa mới gỡ bỏ bởi *Nature*.

nature

[Explore content](#) ▾[Journal information](#) ▾[Publish with us](#) ▾[Subscribe](#)

nature > matters arising > article

Matters Arising | Published: 07 July 2021

Treatment of missing data determined conclusions regarding moralizing gods

Bret Beheim , Quentin D. Atkinson, Joseph Bulbulia, Will Gervais, Russell D. Gray, Joseph Henrich, Martin Lang, M. Willis Monroe, Michael Muthukrishna, Ara Norenzayan, Benjamin Grant Purzycki, Azim Shariff, Edward Slingerland, Rachel Spicer & Aiyana K. Willard

Nature **595**, E29–E34 (2021) | [Cite this article](#)

76 Altmetric | [Metrics](#)

The Original Article was published on 20 March 2019

ARISING FROM H. Whitehouse et al. *Nature* <https://doi.org/10.1038/s41586-019-1043-4> (2019)

Bài phản bác kết quả: <https://www.nature.com/articles/s41586-021-03655-4>

Ngay khi RN ra, thì cũng là lúc nhóm tác giả phản biện do Beheim đại diện cũng đã có bài đăng trên *Nature*, mục Matter Arising [5], vào ngày 7-7-2021. Riêng số tác giả của bài phản bác này cũng lên tới 15 người, phản ánh một khối lượng công việc lớn của vụ ồn ào kết quả nghiên cứu suốt 2 năm trời.

Phải nói đây là một trường hợp phân tích tình huống điển hình mà chúng ta có thời gian quan sát đủ lâu với các tình tiết học thuật rất đáng quan tâm. Một trong những tình tiết đó là sự xuất hiện ý kiến của một nhà khoa học rất được kính trọng là R. McElreath, tác giả của *Statistical Rethinking* [6]. Suốt thời gian đó, ông chủ yếu bày tỏ suy nghĩ và ý kiến ngắn gọn trên Twitter.

Tài liệu tham khảo:

- [1] Whitehouse, H., et al. (2021). Retraction Note: Complex societies precede moralizing gods throughout world history. *Nature*, 595, 320.
- [2] Whitehouse, H., et al. (2019). Complex societies precede moralizing gods throughout world history. *Nature*, 568, 226-229.
- [3] Vuong, Q. H. (2020). Reform retractions to make them more transparent. *Nature*, 582, 149.
- [4] Vuong, Q. H. (2018). The (ir) rational consideration of the cost of science in transition economies. *Nature Human Behaviour*, 2, 5.
- [5] Beheim, B., et al. (2021). Treatment of missing data determined conclusions regarding moralizing gods. *Nature*, 595, E29-E34.
- [6] McElreath, R. (2018). *Statistical Rethinking: A Bayesian Course with Examples in R and Stan*. Chapman and Hall/CRC.